

ดอกไม้ในวรรณคดีไทย ๘

โดย ชักกลอน ๕๖ 27

๓๑ กระถิน

สารภีสีสุ่นพิกุลเกด กระถินเทศกระถุ่มดอกออกไสว
พวกผู้หญิงชิงชังดวงดอกไม้ บ้างชิงได้ดอกประดู่ช่อนชุ่ม

วรรณคดี : พระอภัยมณี

ผู้ประพันธ์ : สุนทรภู่

กระถิน *Leucaena leucocephala*

อยู่วงศ์ *Liguminosae*

ชื่อสามัญ *White popinac* และ *Lead tree*

Horse tamarind บางที *Leucaena*

ชื่อภาคกลาง กระถินบ้าน กระถินหัวหงอก คนใต้บอก นี้อะเบา ต่อบ้านหมา

ชาวเหนือเรียก ฟักทองบก ตกลองนา ราชบุรี นี้เพรียกว่า กะเล็ดโคก

ถิ่นกำเนิด อเมริกา เข้ามาไทย ในสมัย รัชกาลที่ ๕ ไม้ให้ใจ

ปลูกคู่กับ ทรายที่ ทิศตะวันตก ตั้งสร้างโคก เหนือตลิ่งไร ไม้รังคความ

สรรพคุณ บำรุงสายตา รักษาหัวใจ ผดุงตับ ขับลมได้ กระเพาะอาหาร
เป็นยาถ่าย ยาขับลม ลดน้ำตาล ลดความดันโลหิตสูง บดบดเนื้อ

ทานเป็นยา อายุ ๖๐-๗๐ บำรุงพลัง กำลัง เลือดลมดี
กินแก้มหอม นางรม ยามลมพลัด อดใจบด บดไป ใกล้เคียงตา

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

กระถินท่า อะไรกิน ก็อร่อย กินกับหอย นางรม ส้มก้นใหญ่
เคียงกับขนม ถิ่นน้ำพริก ยิ่งถูกใจ ยำก็ได้ ใส่กุ้งสด สดงดงาม

ใบสีเขียว เรียงสวย เป็นคู่คู่ ดอกเป็นพู่ ขาวดี ไม่มีหนาม
เมล็ดกระถิน กินมันมัน ก้นทุยกาย อย่างกินตาม ใจปาก ละยากนาน

เพราะกระถิน มีดี ก็มีพิษ ดูดซึมติด จากดิน ทุกถิ่นฐาน
ใบกินน้ำ ทำบุงได้ ใจต่อวงการ เป็นอาหาร ก็อร่อย น้อยเมื่อไร

เมล็ดกระถิน เอามารั้ว เป็นรั้วอลม เบื่อกลิ่นารวม มาทำสี ย้อมผ้าได้
กระถินนี้ มีคุณเื้อ มากเหลือใจ ยกนิ้วให้ เจ้ากระถิน ไฉนชื่นเคย

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ใบเล็กเล็กพอจะพอจะสอยกินได้
เอามาจิ้มน้ำพริกกะปิถวาย

เป็นต้นไม้มิใช่เป็นรั้วบ้าน
ซึ่งก็ขีตติดกันสิ้นระรัว

กระถินเอ๋ยกระถินกลิ้งเหม็นเขียว
ใครได้จิ้มได้รสตลอดใจ

เมื่อกะถินถิ่นถิ่นนั้นแฉ่นเอี๊ยด
แฉ่นเอี๊ยดสมัครสมานนานเป็นทูน

กระถินบำรุง ไตบำรุงตับ
ลดระดับน้ำตาลในเลือดได้

นอกจากนี้ยังมาให้เป็นปุ๋ยหมัก
ทำพื้นเผาถ่านน้ำจิ้มคั่วกระทง

ปลูกเอาไว้ตามรั้วบ้านทำนทั้งหลาย
สุขสบายได้เติกกินกระถินข้างรั้ว

ปลูกติดกันมันแน่นแฉ่นเอี๊ยด
เวลาเมื่อเขย่ามันมันแกว่องไกล

แต่เวลาเคี้ยวอร่อยลิ้นจริงจริงไหม
มันไม่ได้ใช่ใหม่ นะแม่คุณ

เด็กเด็กรักที่จะเล่นเล่นนำทูน
ช่วยคำคุณกันละกันอันเยาว์วัย

ช่วยขับระดูขาวห้ามเลือดไหล
ลดอัตราการเต้นหัวใจให้ช้าลง

เครื่องประดับพอรักและคู่หมั้น
ปลูกเป็นดงคงไว้ไม่มั่งคดนาม

อาชนท์ ศรีวิสูตร

กระถินงาม ตามรั้วบ้าน สะคราญนบนา

พราดจรด ต้นใบดก ออกไล่อ

กลมกล่อมก่อกวน พริ้งเกสร ร่อนพลิวไป

ใคร้นำไป พะนอเจ้า เศร้าใจ

ยอดฝักกระถิน นั้นกิน เป็นพืชผัก

อร่อยนัก โปรดให้ ผดุงให้

กายแข็งแกร่ง ตางาม วามลับใจ

วิตามินเอ ช่วยให้ สายตาดี

ขนขาว"ป็นสี ใช้กระถิน ขนลวดลาย กรอบปากให้ ได้กลิ่น ด้วยบดเมล็ดนี้

มีกลิ่นฉ่ำ เหล่าสัตว์ ล้วนชอบกิน แต่ร้อยยี่ ที่ใช้กิน ในถิ่นไทย

เป็นอาหาร ทั้งของชน ล้นถึงสัตว์ และจะจัด จัดซื้อ ดียิ่ง ไซ้

เป็นมิ่งพรรณ อันยิ่ง สมุนไพร รักลับใจ กระถินไทย ทั่วประเทศพิเศษเลอ

กุศล คำเพราะ

ไต่ตอกเอเยเหสีองหองมอองสอຍหຽ กระทบเทตเจิตชุตุงามสุม
สอຍหຽสอຍหຽแพรວພລີວລີວລຍລม ได้จันหมสุมจินต์แลนยีนดี

ต้นเป็นพุ่มงดงามเมื่อยามเห็น คนเรียกเป็นตอกคำใต้สอຍหຽ
เออจตอกเป็นช่อกระลุกลงดงามดี หอมทอกระลาายไกลในพนา

ปลูกแนวรั้วท้อไปให้ประดับ ประโยชน์นับมากมีดีนักหนา
ตอกสอຍหຽน้ำมันหอมเออจตุรา ทั้งเป็นยาสมุนไพรรักษา

เออจกระทบกินสักตระกูลดี ไข่เลี้ยงงอวดฉายได้ให้ชิมหนา
โปรตีนสูงกินไปให้เป็นกำ มีค่าล้ำกว่ามหาให้กิน

เก็บยอดอ่อนเคี้ยววางข้างน้ำพริก ระวังระวังแนมปลาน้ำจืด
ยามเย็นย่ำรำดูราพากันริน ยอดกระทบกินเออจไม่เอยเลย

กระทบเทตเจ้าเอเยเขยหมกสิน โคมยุพินหอมกว่านะเจ้าเอเย
ได้เออจแอบแนบเจ้าโคมเจ้าเลย ไม่ร้างเลยรำถึงคະນິงนาง

อัญชลี ณ เชียงใหม่

กระถินเทศกระถินไทยใครก็รู้จัก

เพราะเป็นผักพื้นบ้านใช้ทานได้

เป็นไม้พุ่มปลูกง่ายพบทั่วไทย

ไม่แพ้ใคร ใบกระถินไทยชอบดินชุย

ผักกระถินต่างท้องถิ่นต่างมีชื่อ

ภาคกลางคือกระถินบ้านผ่านและลุย

ภาคเหนือเรียกผักหน่องบกออาหารทูล

ไม้ใช้ค้ำทางใต้เขาเรียกตอเบา

ใบกระถินเรียงเป็นแถวแนวขนนก

ดอกที่ติดกระดูกันเป็นช่อแน่น

มีกลิ่นฉุนอยู่ทุกโคนต่อติดกัน

ใช้รักษาอุจจาระร่วงท้องร่วง

กระถินก็มีผลคนเรียกผัก

ที่มีลักษณะแบนยาวปลายแหลมกลม

โคนผักสอบแกว่งไกลยามได้ลม

เป็นผักเภารสไม่ขมกลมกล่อมครั้น

สรรพคุณของกระถินมากนโกหนา

ใช้ทำยารักษา ได้ทั้งนั้น

รากเมล็ดยอดฝักสารพัน

นิยมกันทำเป็นยาสมุนไพร

อันประโยชน์นั้นหนักกว่าดิน

ยอดฝักอันจนเมล็ดเป็นฝักได้

ก็ยังเป็นอาหารสัตว์อีกหลาย

แพะแกะ ไก่ทั้งหลายใช้ได้ดี

ใช้กระถินปลูกเป็นแถวแนวรั้วบ้าน

แต่โบราณท่านว่า ไม้มงคลนี้

ควรปลูกทิศตะวันตกเฉียงใต้ดี

ปลูกร่มกับต้นสารภีจะดีครั้น

อุตุพร สุวรรณปากแพรก

สิ้นแผ่นดินถิ่นไทยกว้างไพศาล

คนโบราณปลูกผักมักไว้กิน

ต้นกระถินรั้วทำของถิ่น

โรยลงดินปล่อยไว้ไม่โตเร็ว

ต้นกระถินปลูกได้ใช้ประโยชน์

อาหารโปรดยอดใบกินได้หนา

ต้มน้ำพริกผสมกับปลาทูน่า

ดีนักหนาอร่อยออกอย่างใคร

เพื่อนักกลอนเขียนไว้ไม่กระถิน

ไม่ลบสิ้นหลากหลายมากมายนัก

กระถินยักษ์ต้นใหญ่ก็รู้จัก

หลายคนมักปลูกไว้ทำถ่าน(พื้น)

ณรงค์ ศรีพิมพ์

ดำน้ำพริกทอดปลาอยู่ในครก เต็ดกระถินริมรั้วที่หน้าบ้าน
 ตั้งสำรับส้มวางตรงนอกชาน แม่อวดพ่านขลุ่ยคลอเสียงลม
 ขวัญกล้วยจากทำองนาเห็นหน้าเรียม พร้อมจัดเตรียมข้าวปลาคราแต่ดรัม
 หอมไธดินไอโซนแคล้า โคลนตม แต่ดูขลุ่ยแท้จริงยิ่งกว่าใคร
 ชีวิตคนบ้านนาหน้าผาสูง ไกลเรืองทุกขั้หากพอเพียงเลี้ยงชีพได้
 ไม่พึ่งพึ่งทะเลเยอทะเลยานผันไปไกล คงจะมีวันใหม่ที่งดงาม
 พริก มะเขือ ฟักสวนครกไว้กระถิน บลูกของกินส้มุนไพร ไม้มองข้าม
 คำพ้อหลอวงดำรั้วปฏิบัติตาม ชีวิตสุขทุกยามอย่างแน่นอน

ขุสิรัตน์ ๑๖๖๓

ต้นกระถินขึ้นรายเรียงแน่นแฉะร้อน
 ทุกไร่อันครัดใจประโยชน์ได้มากหลาย
 ยอดอ่อนผักอ่อนเป็นผักขี้วัวระบาย
 กับเสกน้ำพริกปลาทูไทย

เมล็ดกระถินผักแก้มขมอินน้ำพริก
 เคี้ยวสุกสักหวานมันมันหอมใหญ่
 ยำยอดกระถินกุ้งสดรสถูกใจ
 ฝัดไล่ใบก้านแพะขอปลากิน

แฉะเสียดเพื่องแฉะพลัดดีดอยลม
 เคยนิยมว่าหอมเอ๋ยหอมดอกกระถิน
 เกล้ากลิ่นก่องฟางด้อยรดยรริน
 เจ้าหนูไม่กล้าถอนถวิลถึงทอองภาว

ดอองพร เดชกุลทอง

ปลูกกระถินเป็นรั้วไว้ที่บ้าน
พาเบ็บบานเค็ย(ตราฉนวนสัดใต้
ยามดอกขาวอรอรระรินกลั่นคราใด
พาหัวใจสัดขั้ระรินจริง

ความล้ำค้ำของกระถินยื่นไปทั่ว
คุณค่าขั้(หรือ)พร้อมเพียงเรียบทุกสิ่ง
คนกินได้ สัด(หรือ)กินได้นั้นเป็นจริง

แต่มีสิ่งพึงพึงระวังไว้

สำหรับคนเป็นเก๊าท์(หรือ)เกรงงัก กินย(หรือ)อดพักย(หรือ)อด(หรือ)กินมากหลาย

อาจเป็นผลกั(หรือ)กำเริบของโรคร้าย เดินไม่ได้เจ็บปวด(หรือ)อด(หรือ)พอกเรา

Purine นั้นนับเป็นสารกั(หรือ)กำเนิด ให้บังเกิดปวดบวมในหัวเข่า

อีกทั้งขั้(หรือ)สัด(หรือ)ใจในตั้(หรือ)เรา จงคิดเอากั(หรือ)อนกินจะย็นดี

เพ็(หรือ)นเพ็(หรือ)นเค็ย(หรือ)นทางดี(หรือ)มา(หรือ)มากแล้ว เกรง(หรือ)เกด(หรือ)แก้ง(หรือ)เพด(หรือ)นกิน(หรือ)อย่าง(หรือ)ผาม(หรือ)ผลี

จึงต้(หรือ)องเค็ย(หรือ)นแต่(หรือ)อนบ้าง(หรือ)ในบางที ตั้(หรือ)งความที่เพ็(หรือ)นเห็น(หรือ)เป็น(หรือ)หม(หรือ)อ(หรือ)เอย

อเล็กซ์พร แล่นองษ์

กระถินฝักกินได้มีประโยชน์ ถูกหลักโภชนาการงานอาหาร
มีวิตามินแร่ธาตุตามต้องการ ช่วยลดน้ำตาลในกายได้อย่างดี

กระถินฝักพื้นบ้านแต่กาละก่อน เด็ดยอดอ่อนเสิร์ฟพริกกินดูสิ
ทั้งฝักแก่ฝักอ่อนของยอดดี กินไม่มีพิษภัยให้ทุกบ้าน

ในยามที่ท้องประหยัตรัดเข็มขัด สารพัดผักควรปลูกไว้ไม่ขัดสน
หากปลูกได้ทำ ได้ไม่มีจน ปลูกกระถินเพียงต้นไว้ได้กินเพลิน

© ไร่รัตน์ ภาสกีานนท์

กระถินเป็น เป็นไม้งาม ตามริมรั้ว
ดื่มน้ำพริก กินอร่อย หรือยั้งนัก

ตระกูลถั่ว ไม้ผลัดใบ ใจดีแพ้ง
ทุกคนรัก กินคู่กับ น้ำพริก ไทย

น้ำพริกปลาหู คูกระถิน ยืนดียิ่ง
หอยนางรม กระถินหวาน ขาบขำใจ

อร่อยจริง ดังว่า กว่าสี่ไหน
สุขภาพ รื่นอารมณ์ สดใจจริง

งานกลิ้ง กินกระถิน กับน้ำพริก
งานกลิ้ง กินง่าย ไม้ขำจริง

ไม้ลูกตึก ไม้ผ่นวาย ขายหรือหอย
ทุกชาติ สะกักร้าย กลายเป็นดี

ใจดีใจดี ใจงามเด่น เช่นกระถิน
กระถินงาม แร่นหนัก เป็นหลักดี

ไม้ผ่น บินไปมา ไร่ราศรี
กระถินทอด ทอดกลิ้ง ยืนดีจริง

ศรีวัฒน์ สุวรรณ

